

บทที่ ๑

ระเบียบวิธีการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่จะทำการวิจัย

การส่งเสริมบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยได้ดำเนินการมาร่วม ๒๐ กว่าปีแล้ว โดยมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การบริการบำบัดรักษาและแสวงหาวิธีป้องกันภาวะปัญญาอ่อน การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่ประชาชนคนไทยทั่วไปควรจะได้รับรู้ และมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือในช่องทางที่จะทำได้ แต่ในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย เรายังไม่แพร่หลายเท่าที่ควรทำให้ประชาชนอีกจำนวนมากไม่ทราบถึงการทำงานของหน่วยงานดังกล่าวเลย ไม่ทราบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการบำบัดบุคคลปัญญาอ่อนหรือไม่ ปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจอยากทราบรายละเอียดที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการส่งเสริมบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย จึงได้ทำการศึกษาวิจัยโดยหวังว่าผลของการวิจัยคงจะมีบทบาทช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สนใจให้ทราบว่าหลักเกณฑ์หรือแนวทางด้านวิชาการและการปฏิบัติด้านการส่งเสริมส่งเสริมสร้างวิธีการบำบัดรักษาที่ถูกต้อง มีอย่างไรบ้างและคงจะมีส่วนเสริมสร้างวิธีการบำบัดรักษาให้ถูกต้อง

งานบริการส่งเสริมส่งเสริมบุคคลปัญญาอ่อนมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควร เพราะความพิการทางสมองนั้น ทางด้านการแพทย์ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีที่จะรักษาให้หายได้ จึงต้องอาศัยการส่งเสริมส่งเสริมทางด้านอื่นที่จะพอทำได้

นอกจากนั้นจะเห็นว่าจำนวนบุคคลปัญญาอ่อนที่มาขอรับบริการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี และสถานส่งเสริมส่งเสริมในประเทศไทยเราก็มีอยู่เฉพาะในภาคกลางเท่านั้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อนให้กว้างขวางออกไปในกลุ่มประชาชนอีกจำนวนมากที่ยังไม่รู้ ซึ่งถ้าประชาชนได้ทราบถึงและเข้าใจโดยเฉพาะสาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อนก็จะช่วยให้เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลปัญญาอ่อนเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

ผู้เขียนเชื่อว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้คงจะช่วยให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทของแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด ครู พยาบาล ในการช่วยแก้ไขปัญหาของบุคคลปัญญาอ่อนให้สามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานอยู่ในสังคมได้เหมือนกับบุคคลโดยปกติทั่วไป

อนึ่ง เพื่อให้การศึกษาริวิจัยหัวข้อนี้มีความสมบูรณ์จึงได้มีการวิเคราะห์เทคนิคและการบริการที่กำลังดำเนินการอยู่ในประเทศเรา ว่ามีปัญหาและอุปสรรคด้านใดบ้างอันจะเป็นแนวทางในการขยายการบริการออกไปภายนอก รวมทั้งการวิจัยถึงทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ๑. เพื่อศึกษาหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยทั้งภาครัฐบาลและเอกชนในด้านเทคนิคและการบริการว่ามีวิธีการดำเนินงานเป็นอย่างไร ประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
- ๒. เพื่อศึกษาเทคนิคและการบริการในการให้การสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยว่าเป็นไปตามมาตรฐานสากลของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่เพียงใด เพื่อที่จะได้นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานเท่าที่จะทำได้
- ๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ผลของการบริการบุคคลปัญญาอ่อนที่กำลังดำเนินการในประเทศไทยขณะนี้
- ๔. เพื่อศึกษาทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อนโดยตรง เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ พยาบาล ครู เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและบิดามารดา เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขการสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เทคนิคและการบริการสังคมสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนจากหน่วยงานของรัฐบาลและ เอกชนซึ่งแบ่งออกดังนี้.-

หน่วยงานของรัฐบาลได้แก่

- ๑. โรงพยาบาลปัญญาอ่อน กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- ๒. การศึกษาพิเศษ (Special Education) กองการศึกษาพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ

- ๓. สถานสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อนและพิการทางสมอง กรมประชาสงเคราะห์

กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานของ เอกชน

- ๑. โรงเรียนปัญญาพิการ มูลนิธิช่วยบุคคลปัญญาอ่อนในพระบรมราชูปถัมภ์
- ๒. สมาคมผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อน โรงพยาบาลปัญญาอ่อน กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ในส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้มีการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล นักกายภาพบำบัด มีจำนวนไม่มากนักคือ ๑๐๐ ราย จึงได้ถือเอาจำนวนทั้งหมดเป็นประชากรที่ศึกษา ส่วนบิดามารดาหรือผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนนั้น ได้ทำการสุ่มตัวอย่างมา ๔๐ ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนที่มารับบริการของหน่วยงานมากกว่า ๒ ครั้งขึ้นไป

สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษา

สมมุติฐานที่ ๑: การให้การสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในหน่วยงานรัฐบาล จะพบปัญหาและอุปสรรคมากกว่าหน่วยงาน เอกชน

สมมุติฐานที่ ๒: ความสัมฤทธิ์ผลของการสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อน ในหน่วยงานรัฐบาลมีมากกว่าหน่วยงาน เอกชน

สมมุติฐานที่ ๓: บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อนโดยตรงยังมีทัศนคติที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อน

วิธีการรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด ผู้เขียนจึงได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายเป็นรายบุคคล โดยจัดสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่ได้ทำการทดสอบไปแล้ว และนำมาแจกแจงนับข้อมูลจากแบบสอบถาม

วิธีการสัมภาษณ์ จะมีทั้งที่เป็นแบบทางการ (*Structured interview*) กับที่ไม่เป็นทางการ (*Informal interview*) นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเข้าร่วมสังเกตการณ์ (*Participant observation*) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องและเพื่อช่วยให้ผลการวิจัยมีความเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา

การศึกษาริวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาในแบบของการสำรวจและการวิเคราะห์ โดยสรุปวิธีการศึกษาออกเป็น ๒ วิธี คือ.-

๑. การค้นคว้าวิจัยเอกสาร (*Documentary Research*)

โดยศึกษาจากเอกสารและตำราเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งมีการพัฒนาในหน่วยงานอีกหลายหน่วยงาน และศึกษาผลงานในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและประกอบความคิดเห็นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งหนังสือตำราของต่างประเทศ (*Textbooks*) เพื่อให้ทราบถึงการสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนทั่ว ๆ ไปในต่างประเทศและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา

๒. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้.-

๒.๑ สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

๒.๒ ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเทคนิคและการให้บริการ ข้อดี ข้อเสีย

ปัญหาและอุปสรรค และความสัมฤทธิ์ผลรวมทั้งทัศนคติที่มีต่อบุคคลปัญหาอ่อนในการให้การสงเคราะห์จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญหาอ่อนโดยตรง เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล นักกายภาพบำบัด และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งบิดามารดา หรือผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามแบบตารางสำรวจ (Survey schedule)

๒.๓ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล นักกายภาพบำบัด และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของหน่วยงานมีจำนวนน้อยจึงมิได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนตัวอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง จะสุ่มตัวอย่างมาจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของบุคคลปัญหาอ่อนที่มารับการบริการที่หน่วยงานมากกว่า ๒ ครั้งขึ้นไป กำหนด ๕๐ ราย

๒.๔ ทำการทดสอบแบบสอบถาม (Pre - test) โดยทดสอบจากกลุ่มตัวอย่าง ๑๐ เปอร์เซนต์

๒.๕ ปรับปรุงแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์

๒.๖ รวบรวมข้อมูลที่ได้ และนำมาเสนอในตารางสถิติ

๒.๗ วิเคราะห์ข้อมูล (Analysis and Interpretation of data)

ทำตารางเปรียบเทียบหรือคิดร้อยละ โดยการศึกษาวิธีการวิเคราะห์ด้วยตาราง (Tabular method)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. จะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในด้านเทคนิค และการให้บริการแก่บุคคลปัญหาอ่อน อันจะเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

๒. เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์บุคคลปัญหาอ่อนทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ในการนำผลของการศึกษาริวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณา

ในการขยายการบริการแก่ผู้มารับการสงเคราะห์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้จะได้ศึกษา
เพิ่มเติมต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้

"บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง" หมายถึง เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์บุคคล
 ปัญญาอ่อน เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล
 นักกายภาพบำบัด รวมทั้งบิดามารดาของบุคคลปัญญาอ่อน

"การบริการ" หมายถึง การบริการที่จัดขึ้นเพื่อบริการบุคคลปัญญาอ่อนตั้งแต่
 วัยทารกถึงวัยหนุ่มสาว เช่น การบริการด้านการรักษา การศึกษา การฟื้นฟูอาชีพ และ
 การป้องกันการเป็นปัญญาอ่อน

"ความสัมฤทธิ์ผล" หมายถึง การช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อนให้เขาได้รับการ
 บริการต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์แล้วเขาสามารถปรับตัวและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น
 อย่างมีความสุขได้เสมือนคนปกติ

"ปัญหา" หมายถึง ปัญหาในการจัดการบริการช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อน
 ทั้งในหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน

"อุปสรรค" หมายถึง อุปสรรคในการจัดบริการและเทคนิคในการช่วยเหลือ
 บุคคลปัญญาอ่อน

"มาตรฐาน" หมายถึง ระดับในการให้การสงเคราะห์เกี่ยวกับด้านเทคนิค
 และการบริการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน